

PEDAGOŠKA DJELATNOST U SLOVENSKIM MUZEJIMA I GALERIJAMA*

Marija Gosar

Referentica prikazuje razvitak i problematiku pedagoške službe u muzejima i galerijama Slovenije od 1963. godine naovamo. Slovenska pedagoška sekcija organizirala se 1971. poslije VII kongresa Saveza muzejskih društava Jugoslavije koji je ocrtao sadržaj i vrijednost pedagoške djelatnosti u muzejima i galerijama. Godine 1973. ta je sekcija organizirala seminar za pedagoge jugoslovenskih muzejskih ustanova. Referati tog seminara publicirani su u reviji Argo.

Anketa slovenske pedagoške sekcije ustanovila je da je 1974. tek pet muzeja u Sloveniji imalo svoga pedagoga i da u većini slučajeva nije bilo ni predavaonica ni grijanih izložbenih prostorijskih. U anketi se ispoljilo i nedovoljno suradivanje muzeja s odgojno-nastavnim ustanovama i Zavodom za školstvo SR Slovenije, te neorganizirano obavješćavanje javnosti. Da bi izložbe što potpunije odgovarale interesima i zahtjevima posjetilaca, u pripremnim radovima za izložbu uvijek bi trebalo da sudjeluje i pedagog. Kad se izrađuju nacrti za muzejske zgrade ili prostorijske, treba voditi računa o posjetiocima svih kategorija, pa i o invalidima.

Od ukupnog broja posjetilaca polovica anketiranih ustanova imalo je 70 do 80 posto organiziranih posjeta omladine, a baš njima treba da posvećuje naročitu pažnju muzejski odnosno galerijski pedagog.

Već u vrijeme studija potrebno je da se za nastavnike organiziraju seminari, hospitacije i specijalni pregledi muzeja.

Treba definirati profil i status muzejskog pedagoga i odrediti uvjete njegova unapredjivanja na radnom mjestu. Ne smije se zaboraviti ni odgajanje novih muzejskih pedagoga.

PEDAGOGIC ACTIVITY IN SLOVENIAN MUSEUMS AND GALLERIES

Marija Gosar

The rapporteur discusses the development and problems of the pedagogic service in the museum and galleries of Slovenia since 1963. The Slovenian Pedagogic Section was organized in 1971 after the VIIth Congress of the Association of museum societies of Yugoslavia, which delineated the content and value of pedagogic activities in museum and galleries. In 1973. this Section organized a seminar for the pedagogues of Yugoslav museum institutions. Reports from this seminar were published in the Review "Argo".

A questioning on the part of the Slovenian Pedagogic Section revealed that in 1974 only five museums in Slovenia could boast a pedagogue of their own, and that in the majority of cases both lecture-rooms and heated exhibition rooms were non-existent. What the questioning also revealed was the fact that the-

re was but insufficient co-operation between the museums on one hand, and the educational institutions and the Institute for Public Instruction of the S.R. of Slovenia on the other, and that the public was but haphazardly informed about the state of affairs. In order to conform exhibitions as completely as possible to the interests and requirements of visitors, exhibition preparatory work ought always to be performed in conjunction with a pedagogue. When elaborating drawings for museum buildings and rooms, it is expedient to consider visitors of all categories, invalids even. Out of the total number of visitors one-half of the institutions questioned had 70-80% of organized visits from youths, and it is to this category of visitors that the museums or gallery pedagogue should pay special attention. Already during study it will be necessary to organize seminars, visits to and special inspections of museums for teachers.

It will be necessary to define the character and status of the museum pedagogue, as well as to determine the conditions for his promotion at the working post. Nor should the training of new museum pedagogues be disregarded.

*
Referat održan na VIII kongresu Saveza muzejskih društava Jugoslavije u Puli svibnja 1975. godine.

PEDAGOŠKA DEJAVNOST V SLOVENSКИH MUZEJIH IN
GALERIJAH

Marija Gosar

ICOM (1.515; 170; 179; 179.9; 179.95; 55.5)

UDC 069.12:37(497.12)

Sedmi kongres Zveze muzejskih društev Jugoslavije je nekazal pomen in delokrog pedagoške dejavnosti v muzejih in galerijah. Še isto leto, novembra 1971, je bila ustanovljena pri Skupnosti muzejev Slovenije pedagoška sekcija, ki naj povezuje vse muzejske in galerijske pedagoge na njenom teritoriju. Nekateri delajo že od leta 1963. Čeprav je imala sekcija še lani le šest članov, je po izjavi predsednika Skupnosti, Marjana Vidmarja, "od ostalih sekcij močno izstopala v svojem delovanju". Pod vodstvom mgr. Vincenca Žnidarja je namreč pripravila leta 1973 v Ljubljani, kot beremo v letnem poročilu Skupnosti muzejev Slovenije za to leto, "vzorno organiziran in strokovno nadvse uspel seminar muzejskih pedagogov z udeležbo pedagogov iz vse Jugoslavije." Vsi referati s seminarja so bili objavljeni v 1 - 2 številki XII.letnika revije ARGO.

Tako je sekcija svoje delo dobro zastavila, muzeje, ki še nimajo pedagoške službe pa opozorila, da brez nje ne gre več. Želela bi se povezati s podobnimi sekcijami drugih republik, ki naj bi se osnovale, kjer jih še ni bilo. Če smo izpolnili sklepe seminarja, so vse republike us-

tanovile svoje pedagoške sekcije. Povezovala pa naj bi jih zvezna sekcija.

Na seminarju sprejete sklepe smo v slovenski pedagoški sekciji ponovno pretresli in si v zvezi z njimi zadali konkretne naloge.

Anketa, ki smo jo jeseni 1974. poslali osemintridesetim slovenskim muzejem in galerijam, naj bi pokazala problematiko pedagoškega dela v teh ustanovah in dala podatke o sedanjem stanju muzejske pedagoške službe. Na šestnajst zastavljenih vprašanj je od osemintridesetih muzejev in galerij, ki so dobile anketni list, odgovorilo šestindvajset ustanov. Med večjimi nista dali podatkov le dve. Pri desetih manjših muzejih, ki na anketo niso odgovorili pa je jasno, da pedagoga ne morejo imeti in ga zaenkrat tudi ne potrebujejo.

Od šestindvajsetih ustanov, ki so izpolnile anketni list, jih ima le pet muzejskega pedagoga (tri v Ljubljani in dva v Mariboru). V dveh ustanovah so razpisali novo mesto pedagoga. V šestnajstih ustanovah opravljajo kustosi pedagoško delo poleg svojega, v eni tudi administratorka, ki je prosvetna delavka, v eni pa poleg kustosa še laborant. Tako je v triindvajsetih ustanovah vsaj za silo preskrbljeno, da dobe prijavljene šolske skupine strokovno vodstvo. Toda to je le enostranska rešitev problema. Dobro vemo, da je strokovno vodstvo le ena od mnogih nalog muzejskega pedagoga. Vse druge, lahko rečem, še važnejše naloge pa ostajajo v teh ustanovah nerešene in se jih morda niti prav ne zavedajo.

Med šestindvajestimi ustanovami jih je sedemnajst mnenja, da je mesto pedagoga v muzejih in galerijah potrebno in bi ga v dvanajstih razpisali, če bi imeli finančne možnosti zanj. Le štiri ustanove izjavljajo, da pedagoga ne potrebujejo, pet pa jih na to vprašanje ni odgovorilo.

V devetnajstih od anketiranih ustanov žele, da bi se kustosi, ki opravljajo tudi pedagoško delo skupaj z muzejskimi pedagogi vključili v pedagoško sekcijo. Večina se želi udeleževati njenih sestankov, zato jih sedaj vabimo nanje.

Anketa kaže, da se pogoji za pedagoško delo v muzejih in galerijah dokaj težki. Šestinpetdeset odstotkov anketiranih ustanov nima kurjenih prostorov. Le v petih so v celoti ogrevani. Zato je razumljivo, da v zimskih mesecih, posebno v hujših zimah, vodstva in učne ure sploh niso mogoče. Predavalnico, ki bi bila pri pedagoškem delu nujno potrebna, imata le dve ustanovi, ena pa včasih v ta namen uporablja knjižnico.

Anketirane ustanove so se obširneje razpisale ob vprašanju kaj bi bilo potrebno, da bi pedagog lahko opravljal svoje delo. Trditi smemo, da so ravno ti odgovori dokaz velike zainteresiranosti ustanov, da bi ustvarila pogoje, v katerih bi lahko uspešno posredovale svoje zanimive zbirke obiskovalcem vseh vrst.

Navedimo torej nekaj najznačilnejših odgovorov ustanov na to vprašanje, tako kot so nanizani v anketi. Anketiranci omenjajo na primer: Pedagog mora imeti veselje do takega dela, nujno je da je strokovno osposobljen zanj. Imeti mora primerno izobrazbo, izpit iz pedagoških

predmetov in vsaj nekaj šolske prakse. Seznanjen mora biti z učnimi programi šol, ki muzej obiskujejo. Imeti mora živ stik s šolami in drugimi vzgojno izobraževalnimi ustanovami, ki naj bi vnesle obisk muzejev in galerij v svoj redni program, kar bodo storile le, če bodo red doumele potrebo po obisku teh ustanov.

Nujna je povezava z Zavodom za šolstvo, predvsem pri razvijanju metod pouka na ekskurzijah in pri ogledih razstav.

Potrebni so ustrezni učni pripomočki in opremljena predavalnica. Razstavljeno gradivo mora biti tematsko in kronološko pravilno razporejeno, postavitvev mora biti pregledna, zadostiti mora potrebam in željam obiskovalcev, zato je nujno, da pri načrtovanju razstav intenzivno sodeluje tudi pedagog.

Zbirke in razstave, po katerih vodi, mora pedagog študiozno obdelati in biti z njimi dobro seznanjen. Potrebna je koordinacija s kustosi, ki so razstavo pripravili.

Imeti bi morali več možnosti za propagandno dejavnost.

Predpriprava učencev na ogled, ki naj jo opravi učitevlj po dogovoru s pedagogom, je nujno potrebna. Skupine obiskovalcev naj ne bodo prevelike, da je lahko vsak posameznik v direktnem stiku s strokovnim vodjo in si lahko ogleda vse eksponate sproti, ob razlagi.

Nujno je, da se razporede obiski čez vse leto, kar bo izvedljivo le v ogrevanih razstavnih prostorih. Čas ogledov je treba uskladiti s šolskim

programom. Sedaj pa so obiski skoncentrirani na začetek in konec šolskega leta, kar je čisto zgrešeno.

Pedagog bi se moral posvetiti le svojemu delu, ne pa da ima poleg tega še celo vrsto drugih zadolžitev.

Vsaj o časa do časa naj tudi on postavi kako razstavo sam ali v sodelovanju z drugimi kustosi. Ta pa naj bo s pedagoškega stališča drugim za vzorec. Iz lastnih izkušenj bo potem tudi pri postavljanju drugih razstav laže svetoval.

Zanemariti ne bi smeli andragoškega dela v muzejih in galerijah, daj je v nekaterih ustanovah tudi odraslih obiskovalcev dovolj in bi jih bilo ob primernih vodstvih še veliko več. Delo z njimi se precej razlikuje od dela z mladino, češar bi se morali bolj zavedati. Tudi pri gospodarskih organizacijah bi želeli več posluha za kulturne dejavnosti, kar bi morda laže dosegli ob sodelovanju muzejskih pedagogov z njimi.

Pri načrtovanju novih objektov za muzeje in galerije pa bi morali misliti več na obiskovalce vseh vrst, tudi na invalide.

Lahko rečeno, da je dala anketa dokaj verno sliko stanja v teh kulturnih ustanovah. Iz nje lahko razberemo, da pogoji za delo pedagogov še daleč niso primerni. Priznati pa moramo, da so pedagogi pokazali dovolj zavzetosti in delovne vneme in tako kljub vsemu le dosegli napredek. Po drugi strani pa je treba poudariti, da bi bili uspehi veliko lepši, če ne bi neprestano zadevali ob nepremostljive ovire znotraj hiše in od zunaj.

Potreba po izboljšanju pedagoškega dela in pogojev zanj je vsekakor utemeljena, saj ima polovica od anketiranih ustanov med obiskovalci sedamdeset do osemdeset odstotkov organiziranih obiskov šolske mladine, le dvanajstina pa manj kot štirideset odstotkov. Torej so šolske skupine najpogostejši obiskovalci muzejev in galerij in jim je zato treba posvetiti veliko več pozornosti, kot doslej.

Anketa je pokazala kje je po Sloveniji pedagoška dejavnost v tej ali oni obliki kolikor toliko zaživela. Vse zainteresirane smo povabili na razširjeni sestanek pedagoške sekcije. Na njem so poleg muzejskih pedagogov spregovorili o svojih izkušnjah kustosi, ki se udeležujejo tudi pedagoško. Izvedeli smo za mnoge zanimive poizkuse posameznikov kako bi pritegnili čim več obiskovalcev in jim čim bolj približali razstave. Vsaka ustanova rešuje te probleme na svoj način. Dosegli pa bi lahko še veliko več, če bi se skupaj trudili za napredek.

Storjen je prvi korak. Med muzejske in galerijske delavce je končno prodrla zavest, da je muzejski pedagog zares potreben. Njegov položaj v ustanovah pa še ni jasen. Profil pedagoga si še vedno predstavlja vsak po svoje. Primernih pogojev za uspešno delo pedagoga v večini ustanov še ni.

Pedagogi čutimo, kako nujna je povezava z Zavodom za šolstvo, zato toplo pozdravljamo odločitve ustanove, ki usmerja šolstvo v republiko, da se je namenila poslati svoje zastopnike na kongres, da se tako seznanijo z našim delom in možnostmi, da naše ustanove prispevajo svoj delež k

izboljšanju in modernizaciji pouka. Škoda, da se kongresa vseeno niso udeležili.

Če pa bomo našli z Zavodom skupni jezik tudi pri načrtovanju razstav, ki bodo postale posebno za mlade obiskovalce interesantnejše, smo napravili veliko.

Šole pa bomo pritegnili na razstave tudi, če bomo na obisk opozarjali učitelje že med študijem. Študentje bi morali več prihajati v naše ustanove, kjer je veliko možnosti za poglobljen študij. Prirejati bi jim morali seminarje. Za študente in že aktivne učitelje bi morali pripravljati posebna vodstva, da bi kasneje lahko tudi sami vodili po razstavah.

Naj omenim s tem v zvezi še naš primer. V Prirodoslovnem muzeju Slovenije smo se tesno povezali s Pedagoško akademijo. Študentje naravoslovci redno prihajajo v muzej. V posebnih vodstvih jih seznanjamo z načini pouka v muzeju. Pri nas imajo tudi nastope. Študentje oddelka za razredni pouk imajo pri nas tudi nastope.

Pri novem celodnevnom šolanju bodo postali muzeji še pomembnejši, posebno pri razvijanju svobodnih dejavnosti. Muzeji ne bi smeli pozabiti na delo z interesnimi krožki.

Na koncu bi rada omenila še, da smo na sastanku sekcije govorili tudi o profilu in statusu muzejskega pedagoga in o pogojih za napredovanje. Zanimalo bi nas kako rešujejo ta problem drugdje. Pozabiti ne bi smeli tudi na vzgojo novih muzejskih pedagogov.